

برقع‌ها بسته به اقوامی که از آن استفاده می‌کنند
انواع مختلفی دارد

چشم پراهون

برقع دارای انواع مختلفی است. مهم‌ترین برقع‌ها براساس اقلیم عبارت‌اند از برقع مینابی، بلوچی، قشمی یا جزیره‌ای و عربی که براساس نوع ساخت آن به دو دسته کلی برقع‌های نخ‌ی و برقع‌های شیله‌ای تقسیم می‌شود.

برقع‌های نخ‌ی در شرق هرمزگان بیشترین کاربرد را دارد. در جزایر و غرب استان از برقع‌های شیله‌ای استفاده و برقع پارچه‌ای در بعضی مناطق شرق و غرب استان ساخته می‌شود.

برقع نخ‌ی: این برقع از رنگ‌های قرمز، زرد، آبی، سبز، سیاه و سفید تشکیل شده و بیشتر در روستای کوه «مبارک» واقع در حوزه غرب شهرستان جاسک در شرق استان هرمزگان ساخته و استفاده می‌شود که بومیان به آن «گل و طوف» می‌گویند و در واقع منظور طوفانی از گل است که روی برقع پراکنده شده است.

زمینه این برقع به رنگ قرمز روشن است که بومیان به آن «سهر» می‌گویند و بیشتر مخصوص تازه عروسان و زنان جوان است اما زنان مسن‌تر نیز گاهی از آن استفاده می‌کنند. رنگ سرخ رنگ جوانی به ثمر رسیده ۲۱ تا ۳۱ سالگی است. این برقع و نقش‌هایش از اصیل‌ترین برقع‌های بلوچی است و به گفته اهالی این منطقه دارای قدمت زیادی است.

برقع شیله‌ای: در قشم دختران پس از ازدواج از برقع استفاده می‌کنند البته استفاده از آن اختیاری است. در کل، استفاده از برقع در این منطقه یک سیر تکاملی را طی می‌کند.

یعنی همزمان با رشد شخصیت و بالارفتن سن فرد، شکل و فرم برقع نیز تغییر می‌کند؛ به این صورت که در هنگام جوانی و پیش از ازدواج از برقع استفاده نمی‌کنند. پس از ازدواج، برقع را برای نشان دادن تأهل به کار می‌برند. به مرور زمان هرچه سن بالاتر می‌رود، اندازه برقع، بزرگ‌تر و حجاب صورت بیشتر می‌شود.

این نکته گویای این مطلب است که فرد کامل‌تر شده و به پختگی رسیده است. نکته جالب توجه دیگر این است که برقع‌های شیله‌ای برخلاف برقع‌های نخ‌ی بدون نقش بوده و رنگ آن‌ها اغلب مشکی متمایل به طلایی است. شیله‌هایی که از آن برقع می‌دوزند: شیله چلوار سیاه، شیله صیقلی (صقله‌ای)، شیله برف، شیله سرخ‌ن و شیله تاگر است. این برقع به برقع عربی مشهور است که بیشتر در جزیره قشم و غرب هرمزگان از آن استفاده می‌کنند.

چشمی این برقع بزرگ‌تر از برقع‌های دیگر است و تقریباً تمام صورت قابل رؤیت است.

این چشمی بزرگ که مردمان منطقه به آن چشم پراهون می‌گویند، از ویژگی‌های اصلی این برقع به حساب می‌آید.

برقع‌هایی که در مناطق غرب استان هرمزگان ساخته می‌شوند از لحاظ شکل شبیه برقع‌های جزیره قشم هستند اما به لحاظ جنس پارچه با آن تفاوت دارند.

جنس این پارچه‌ها برخلاف برقع جزیره قشم براق نیست و از شیله تهیه نمی‌شود بلکه شبیه پارچه مخملی است. این برقع متعلق به روستای کشار واقع در غرب بندرعباس است.

برای ساختن برقع از پارچه آهارداری به نام شیله (شیله برکه) استفاده می‌کنند که آغشته به نیل یا مواد رنگی دیگر است، ولی در ساختن برقع‌های سرخ که در شرق هرمزگان مرسوم است از پارچه کتان و سوزن دوزی استفاده می‌شود.

در قسمت بینی (دماغ برکه) از شاخه درخت خرما (مهر) که سبک است استفاده می‌شود. همچنین برای قسمتی که برقع به بند آن وصل می‌شود از مهره استفاده می‌شود. البته کسانی که وضعیت مالی بهتری دارند از حلقه برکه که معمولاً از طلاست استفاده می‌کنند و حلقه، برکه را به بند آن وصل می‌کند.

عبارت‌اند از حفظ حجاب، محافظت پوست صورت در برابر نور خورشید، ناشناس ماندن در شغل‌هایی همچون دستفروشی و پیله‌وری و همچنین برای زیبایی و زینت است که گاهی یکی از این دلایل بنا به شرایط موجود در آن زمان و یا مکان پررنگ‌تر از دلایل دیگر جلوه‌گر می‌شود.

برقع در جنوب، رنگ‌های مختلف دارد و رنگ آن فقط برای تزئین نیست. در این فرهنگ، هر رنگی مفهوم ویژه‌ای داشته و سنت خاصی را از گذشته تا به امروز با خود دارد.

در قدیم ساکنان منطقه از روی رنگ و طرح برقع می‌توانستند تشخیص دهند کسی که برقع بر چهره دارد خانمی است که ازدواج کرده یا مجرد است و یا حتی شوهر خود را از دست داده به همین دلیل رنگ برقع در خانم‌ها متفاوت بوده است. برای مثال برقع مشکی مخصوص زنان ماتم‌زده است که به مدت چهار ماه و ۱۰ روز از این رنگ استفاده می‌کنند و بعضی پیرزنان در بشاگرد نیز به‌طور دائم برقع با این رنگ دارند.

برقع زرشکی مخصوص دختران مجرد یا عقد کرده بوده که ساده و بدون تزئین است.

برقع قرمز به شکل مستطیلی کامل است و برای تزئین از پولک، نوار خوس و گلابتون در کنار سوزن‌دوزی که سطح برقع را می‌پوشاند استفاده می‌شود. این رنگ مخصوص زنان متأهل بوده که در خانه و بیرون از آن استفاده می‌کردند. با گذشت زمان و پیشرفت صنعت مد و لباس، برقع نیز تا حدودی سبک و سیاق امروزی به خود گرفته به‌طوری‌که برقع‌های جدید و مختلف با سبک جوان‌پسند همراه با طرح و نقش‌های مختلف و زیورآلات زیبا و جذاب روانه بازار شده است که علاوه بر جنبه حجاب، به عنوان زینت چهره بانوان این مناطق نیز استفاده می‌شود. با اینکه به واسطه پیشرفت مد، جوان‌گرایی و تمایل به البسه جدید، استفاده از برقع کاهش یافته اما در برخی از روستاها و شهرهای هرمزگان هنوز زنان به این فرهنگ اصیل پایبند هستند و می‌توان موقعیت زنان را از روی این پوشش تشخیص داد.

برقع عربی یا برقع شیله‌ای در قشم و غرب هرمزگان بیشتر استفاده می‌شود

برقع گل و طوف بیشتر در شرق هرمزگان استفاده می‌شود

زنان هرمزگانی در بیرون از خانه تقریباً همیشه برقع بر صورت دارند

**برقع در جنوب
رنگ‌های مختلف دارد
و رنگ آن فقط برای
تزئین نیست. در این
فرهنگ، هر رنگی
مفهوم ویژه‌ای داشته
و سنت خاصی را از
گذشته تا به امروز با
خود دارد**

